

เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ผิด ... เจ้าของทรัพย์ฟ้องกรมบังคับคดีให้ชดใช้ค่าเสียหายได้ที่ศาลไหน !

นางสาวจิตาภา มุสิกธนเสฏฐ์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวิชาการ
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

Topic : สารคดี..ดี..จากคดีปกครอง

การดำเนินการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการในการบังคับคดีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ไม่ใช่การใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง กรณีมีข้อพิพาทเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

คำสำคัญ : ละเมิด, กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

เหตุเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดี

มูลเหตุของข้อพิพาท เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการตามหมายบังคับคดี โดยยึดที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฟ้องคดีซึ่งไม่ใช่ของจำเลย (ซึ่งเป็นภรรยาของผู้ฟ้องคดี) เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายโดยต้องนำเงินไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อไม่ให้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างถูกยึดตามหมายบังคับคดีดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงได้ถอนการยึดที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีโดยฝ่าฝืนกฎหมายทำให้ได้รับความเสียหาย จึงยื่นคำขอต่อกรมบังคับคดี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) ให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่อธิบดีกรมบังคับคดี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) มีคำสั่งปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า การยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นการดำเนินการตามคำสั่งกรมบังคับคดี ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ. 2522 และชอบด้วยกฎหมายทุกประการ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 มีคำวินิจฉัยยืนยันตามคำสั่งปฏิเสธดังกล่าว

จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 **พร้อมทั้ง**ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนพร้อมดอกเบี้ยแก่ผู้ฟ้องคดี

ความเป็นธรรม ... จากคำพิพากษาศาลปกครอง

ข้อกฎหมายที่สำคัญ : มาตรา 11 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดว่า เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา 11 ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

มาตรา 106 กำหนดว่า สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ในคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

คดีนี้มีประเด็นสำคัญ : การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งกรมบังคับคดีที่ปฏิเสธการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ผิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใด

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายมิได้เกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง หากแต่เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการในการบังคับคดีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมที่มีอำนาจบังคับคดีเพื่อขอให้สั่งเพิกถอนหรือแก้ไขกระบวนการบังคับคดีทั้งปวงหรือวิธีการบังคับใด ๆ โดยเฉพาะ หรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรตามมาตรา 296 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะมีข้อพิพาท หรือฟ้องคดีเรียกร้องค่าเสียหายต่อศาลยุติธรรมอันเนื่องจากการบังคับคดีดังกล่าว

ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ปฏิเสธไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวได้ เนื่องจากการกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายตามที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าได้รับนั้น ไม่ใช่ความเสียหายอันเนื่องมาจากการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

จึงไม่ใช่คดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 (*ผู้สนใจสามารถศึกษารายละเอียดได้จากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. 55/2561*)

แนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุดคดีนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 111/2560 กรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โดยดำเนินการประมูลที่ดินกรรมสิทธิ์รวมของผู้ฟ้องคดี และจ่ายเงินส่วนแบ่งค่าขายที่ดินให้ผู้ฟ้องคดีเฉพาะต้นเงินค่าที่ดินเท่านั้น โดยไม่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับดอกเบียให้ผู้ฟ้องคดีทราบ และไม่จ่ายดอกเบี้ยของต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี, คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 1422/2559 กรณีการฟ้องเรียกค่าเสียหายกรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ตรวจสอบความถูกต้องของทรัพย์ที่นำยึดเพื่อขายทอดตลาด เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีประมูลซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวโดยสำคัญผิดในเรื่องสภาพที่ดิน หรือ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ.83/2560 ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจอันเกิดขึ้นจากขั้นตอนการใช้อำนาจจับกุมของพนักงานสอบสวน เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติปฏิเสธการจ่ายค่าสินไหมทดแทน จึงต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

หลักกฎหมายปกครองและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ

ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักการสำคัญเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล กรณีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ตามขั้นตอนหรือวิธีการในการบังคับคดีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีและผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ใช้สิทธิร้องขอให้กรมบังคับคดีใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แต่กรมบังคับคดีปฏิเสธไม่ชดใช้ค่าเสียหายตามคำขอ การฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งปฏิเสธดังกล่าว จะต้องยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมเนื่องจาก**การกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย** เป็นการปฏิบัติตามขั้นตอนหรือวิธีการในการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ไม่ใช่การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง **ด้วยเหตุนี้** ศาลที่มีอำนาจรับคดีไว้พิจารณาในกรณีที่ผู้เสียหายใช้สิทธิตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด พ.ศ. 2539 และหน่วยงานมีคำสั่งปฏิเสธ จึงต้องพิจารณาจากมูลเหตุหรือเนื้อหาของข้อพิพาทเป็นหลัก หากมูลเหตุเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง ศาลปกครองจึงมีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณา

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่ “**สายด่วนศาลปกครอง 1355**” และสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่ www.admincourt.go.th ⇨ **เมนูวิชาการ** ⇨ **เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง**)